

8. 6. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným a zápis odpovídajících změn ve společnosti rejstříkovým soudem

Nejen v návaznosti na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ve věci vad obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným lze poukázat na praxi rejstříkových soudů při rozhodování o zápisech změn ve struktuře společníků ve společnosti s ručením omezeným v důsledku odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu nebo jeho části a možných důsledcích rejstříkového zápisu, který neodpovídá skutečnosti.

Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 29 Cdo 5452/2008 ze dne 26.10.2010 judikoval, že „*Ve smlouvě o převodu obchodního podílu lze dohodnout, jaké vlastnosti musí obchodní podíl (podnik společnosti, o jejíž obchodní podíl jde) mít. V takovém případě pak lze použít právní úpravu odpovědnosti za vady zboží.*“

Dojde-li k odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu nebo jeho části, dojde na základě této právní skutečnosti ke změně v osobě společníka. Tato právní skutečnost by měla být na základě návrhu společnosti zapsána rejstříkovým soudem tak, aby aktuální výpis společnosti z obchodního rejstříku zobrazoval skutečný právní stav ve společnosti.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány a listinami, které se zakládají do sbírky listin. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1365/2006: „*Rejstříkový soud je oprávněn posoudit, zda listiny připojené k návrhu na povolení zápisu do obchodního rejstříku jsou listinami, které vyžaduje zvláštní právní předpis, tj. zda dokládají skutečnost, jež má být do obchodního rejstříku zapsána ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 obchodního zákoníku.*“

Problém vyvstává v okamžiku, kdy jsou sice rejstříkovému soudu předloženy takové listinné podklady, ze kterých vyplývá, že v souladu se smlouvou a zákonem došlo k odstoupení, avšak podmínky pro odstoupení od smlouvy nebyly ve skutečnosti naplněny.

Lze krátce shrnout, že od 1. července 2005, tj. po novele provedené zákonem č. [216/2005](#) Sb., došlo k upuštění od věcného přezkumu rejstříkových návrhů. Návrhy jsou přezkoumávány pouze formálně

(tj. formální požadavky návrhu) a okrajově jen předpoklady hmotněprávní (pouze tehdy, není-li podkladem zapisovaných skutečností notářský zápis). Registrační princip rejstříkového řízení nedává rejstříkovým soudcům, respektive vyšším soudním úředníkům, možnost přezkoumávat do hloubky jednotlivé problémy podkladových listin a souvisejících vztahů. Zákonem není dostatečně určité vymezeno, do jaké hloubky a míry mohou rejstříkové soudy přezkoumávat podklady návrhů na zápis změn údajů v obchodním rejstříku.

O vymezení rozsahu přezkumu se pokusil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 29 Cdo 1759/2008 ze dne 24.6.2008, ve kterém stanovil, že: *„Procesní úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku účinná od 1.července 2005 (ovládaná registračním principem), rejstříkovému soudu nedává prostor pro zjišťování sporných skutečností tak, jak je běžné v občanskoprávním (ať už sporném či nesporném) řízení. Naproti tomu v řízení podle ustanovení § 200e o.s.ř., které je jako tzv. řízení nesporné ovládáno zásadou vyšetřovací, má soud dostatek prostředků ke zjištění skutkového stavu.“*

Dne 26. ledna 2011 dále vydal Nejvyšší soud usnesení pod sp. zn. 29 Cdo 4753/2009, v němž se vyjádřil k právní otázce, zda je v řízení o výmaz nebo změnu zápisu provedeného do obchodního rejstříku (v řízení podle ustanovení § 200db odst. 5 či 6 o. s. ř.) možné uplatnit i tvrzení a listiny, kterými se rejstříkový soud již zabýval v předcházejícím řízení o zápis do obchodního rejstříku.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí opětovně konstatoval, že procesní úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku účinná od 1. července 2005 (ovládaná registračním principem) rejstříkovému soudu nedává prostor pro zjišťování sporných skutečností tak, jak je běžné v občanskoprávním (ať už sporném či nesporném) řízení.

Vzhledem k tomu, že dle příslušných ustanovení obchodního zákoníku jsou účastníky rejstříkového řízení osoba, která podala návrh, k němuž je oprávněna podle zvláštního právního předpisu (navrhovatel), a podnikatel, je dle názoru Nejvyššího soudu zřejmé, že *„v něm ze strany účastníků řízení zpravidla žádná tvrzení, která by oponovala návrhu (námitky), nezaznějí. K podáním osob, které účastníky řízení nejsou, pak rejstříkový soud zásadně není povinen přihlížet.“*

Proto ustanovení § 200db odst. 5 a 6 o. s. ř. umožňuje nejen podnikateli, ale i osobám, které se zapisují do obchodního rejstříku v rámci jeho zápisu a které účastníky řízení o svém zápisu či výmazu nejsou, brojit proti zápisu provedeném na základě fikce (§ 200db odst. 3 o. s. ř.), a v případě jejich výmazu z obchodního rejstříku dokonce i proti zápisu provedeném na základě rozhodnutí rejstříkového soudu. Jinou možnost obrany proti zápisu či výmazu uvedené osoby nemají.“

Nejvyšší soud dále konstatoval, že řízení o návrhu o výmaz nebo změnu zápisu provedeného do obchodního rejstříku je řízením o opravném prostředku sui genesis a vyslovil závěr, že *„nemohla-li osoba, která takový návrh podává, své námitky proti zápisu účinně uplatnit dříve (např. proto, že nebyla účastníkem řízení), je rejstříkový soud povinen se řádně zabývat všemi jí uplatněnými námitkami, a to bez ohledu na to, zda (a s jakým výsledkem) se s nimi případně vypořádal v (předchozím) řízení o zápis do obchodního rejstříku.“*

V řízení o výmaz nebo změnu zápisu provedeného do obchodního rejstříku může tedy osoba, která příslušný návrh podává, uplatnit inter alia také tvrzení a listiny, kterými se rejstříkový soud již zabýval v předcházejícím řízení o zápis do obchodního rejstříku.

V souladu s principem materiální publicity obchodního rejstříku (§ 29 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku) *„jsou skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo dříve. Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti.“* Při nesouladu mezi zapsanými a

zveřejněnými údaji nebo mezi uloženými a zveřejněnými listinami se není možné dovolat vůči třetím osobám zveřejněného znění. Třetí osoba se však zveřejněného znění může dovolat jen tehdy, pokud zapsaná osoba neprokáže, že této třetí osobě byly zapsané údaje nebo obsah uložených listin známy.

Listiny vydané soudy České republiky anebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno. Výpis z obchodního rejstříku je veřejnou listinou.

Dojde-li tedy k tomu, že rejstříkovému soudu byly doloženy listiny prokazující odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu a u rejstříkového soudu byl v souladu s doloženými podklady proveden odpovídající zápis v obchodním rejstříku, avšak ve skutečnosti nebyly naplněny podmínky, za kterých může k odstoupení od smlouvy dojít, existují následující procesní možnosti řešení:

- 1) Podle ustanovení § 200db zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „**o.s.ř.**“) se *„podnikatel a osoby, které se podle zvláštního právního předpisu zapisují do rejstříku v rámci zápisu podnikatele, mohou do jednoho měsíce od zápisu návrhem domáhat u rejstříkového soudu výmazu nebo změny zápisu podle odst. 3 (pozn. Jedná se o fikci provedení zápisu uplynutím posledního dne lhůty uvedené v § 200db odst.1 o.s.ř.), zmeškání této lhůty nelze prominout.“*
- 2) Podle ustanovení § 200b odst. 1 o.s.ř. *„Řízení se zahajuje na návrh. Má-li být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem, lze řízení zahájit i bez návrhu.“* Soudy nebo jiné správní orgány upozorní rejstříkový soud vždy na neshodu mezi skutečným právním stavem a stavem zápisu v obchodním rejstříku, jakmile tato skutečnost při jejich činnosti vyjde najevo. V případě, že dojde k nesouladu skutečného právního stavu a stavu zápisu v obchodním rejstříku, lze tedy rejstříkovému soudu podat návrh nebo podnět k uvedení rejstříkového zápisu do souladu se skutečným právním stavem. K uvedenému lze doplnit, že podle nálezu Ústavního soudu České republiky publikovaného pod ÚS/Nál. Sv. 7/44: *„Neshoda mezi skutečným stavem a stavem zápisů v obchodním rejstříku může být nejen porušením § 27 ObZ, ale i zásahem do práv osob, které mají být zapsány v tomto rejstříku nebo z něj vymazány, jakož i zásahem do práv dotčené společnosti, která má právo na to, aby údaje o ní v rejstříku odpovídaly skutečnosti, tak do práv ostatních fyzických a právnických osob, které se musí v dobré víře spolehnout při ochraně svých zájmů na zápis v obchodním rejstříku a vycházet z něj.“*
- 3) Na místě je samozřejmě podání určovací žaloby dle § 80 písm. c) o.s.ř.

Lze konstatovat, že zápis údajů o společnících společnosti s ručením omezeným v obchodním rejstříku má vliv jak na výkon práv společníka (je-li například třeba o rozhodnutí valné hromady pořádit notářský zápis, budou notáři vycházet z výpisu z obchodního rejstříku jakožto veřejné listiny), tak na výkon funkce jednatele (zejména v souvislosti s povinnostmi jednatele vést seznam společníků a svolat valnou hromadu společnosti) či na výkon funkce předsedy valné hromady, jakož i na platnost či neplatnost usnesení valné hromady.

JUDr. Hana Šmidrkalová, advokátka
autorka působí v advokátní kanceláři ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s. v Praze

[ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s.](#)

Radlická 28/663
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
e-mail: jurista@jurista.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)